

Aenmerckingen van den Colonel Bampffield op de stellingen van Mr. Vercken, raeckende den aenval der Francen op de sluysen van Ameyden den 27 november 1672, nevens het verhael van den geseyden Colonel Bampffield

<https://hdl.handle.net/1874/27146>

A E N M E R C K I N G E N
van den
COLONEL BAMPFIELD,

Op de stellingen van
M^r. V E R C K E N.

Vaeckende den Aanval der Fransen op de Sluysen van
Ameyden den 27. Novembz 1672,

Nevens het Verhael
Van den gesepten Colonel Bampfild,

Aenmerckingen van den Colonel *Bampfeld*, op de stellingen van *Mr. Vercken*.

De ongenade van mijn tegenwoordige soztupn / my tot nu toe belet hebbende van geïnformeeert te zijn / van secker geschzift / 't welck de werelt door-loopt / geintituleert : Verhael van den Obersten Luytenant Vercken / raeckende de attacque der Slupsen tot Amepde ; Sondaghs den 27. November. In welck / om te toonen sijne bequaemheyt en groote couragie / hy gebzupcht heeft niet minder konst als boosheyt / ende meer getracht mijne eer te quetsen / als hy quaets heeft gedaen aen den Fransman / met wien hy / volgens sijn seggen / de pieck gemeten heeft. Het welck my bewogen heeft / dese navolgende aenmerckingen op te stellen ober de punten / welcke mijne memorie my toe draeght ; hebbende het selve geschzift niet meer als eenmael hooren lesen.

1ste. Artijckel.

Hy seyt / dat hy / gedurende mijn afwesen tot Gorcum / Saterdaghs booz de attacque / kondschap hadde gekregen van Lermond / en van andere verschepte personen / die door de wercken gepasseert waren / dat eenige Franse troupen te Bienen waren : ende dat hy van andere vernomen had / datse booz hadden op de poste van de Slupsen aen te ballen : ende dat hy volgens van andere verstaen hadde / dat de boben genoemde troupen / te rugh na Cuplenburgh getrocken waren ; gelijk sy veelmaels te vooren gedaen hadden.

Antwoord.

Ich ondersoecke niet of desen artijckel waer is / of niet / door dien hy van geen grootte consequentie is : om dat wy veelmaels diergelijke alar-men hadden : niet te min selde ich na mijne wederkomst de noodige ordze in allen gebal ; gelijk hy seyt gedaen te hebben booz mijn aankomste.

2de. Artijckel.

Hy seyt / dat hy op de te voren genoemde narichtinge / de noodige ordze hadde gegeven / om volck gereet te hebben / om / als de noot sulchs ver-eyschte / in der haeste de post te verstercken ; ende van gelijcken aen de Capiteyns van de upleggers / sich te prepareren / om haer devoir te doen.

Antwoord.

Sulchs kan wel waer zijn / en 't waer sijn schuldige plicht : nademael hy dien dagh de wacht hadde : Evenwel heeft hy my na mijn wederkomst niets gesepdt van de gegebene ordze.

3de. Artijckel.

Hy seyt / dat hy een briez aen my ontfangen had van de welcke hy in handen behielt ; en dat een wepnigh daer na een man op de poste quam / de welcke hy een bode noemt / met een briez / twee haessen en een veldhoen booz my : dat de selve veel omflaghs en swarigheyt maecte

om te seggen / van wat hand den brief met het present quam; maer dat hy ten laetsten bekende/ datse van den Franssen Drost gefonden was: ende dat alles / wat hy seggen wilde / was / dat een cozzus van 350. Franssen dien dagh te Wianen was geweest; ende tusschen 3. en 4. upren weer na Cuxlenburgh was getrocken: ende dat hy daer na / den gesepden bode met een soidaet na mijn quartier sond.

Antwoort.

Het is waer / dat hy een brief gekregen heeft / die aen my behoorde/ &c. de welcke hy my gaf/ by mijn aenkomste; maer wat aengaet den brief / die van den Franssen Drost quam / met de hasen en veld-hoenders / indien hy oorzaeck heeft gehad / om aghterdencken te hebben / van eenige onderhandeling of verstant / soo heeft hy sijn devoir niet gedaen / dat hy den Bzenger niet heeft arresteren laten op de Wacht/ ende sich verseeckert van den brief / soo wel / als van den and're van de welcke hy alsoo hadde lesen konnen / gelijk als hy met de and're gedaen hadde. Heeft den bzenger eenige difficulteijt geinaecht in 't seggen / van wien hy hem hadde / en wie hem gefonden hadde / daer van heb ick geen kennisse. Ende daeghs daer na / in presentie van sijn Exceil: de Weldinareschalc Wirtz / hadde sulchs sich moeten openbaren / als de gesepde knecht sijn Excellentie dooz my aensach / in tegenwoozdicheyt van den Oversten Luptenant op de poste selfs / want de knecht was my gantsch onbekende; (hebbende den selven noyt gesien of gespzoocken) waer van sijn Excellentie getuygen is: maer alle dien omslagh van den knecht / gelijk oock het woort van Franssen Drost / het welck hy gebuycht / in plaets van Drost van Wianen / sijn daer niet by geboeght / als dooz eene boosheyt die soo grof is / datse in de oogen spzichtig: en niet opset / om my verdacht ende gehaet te maecken: en om my de berwoethheyt van volck op den hals te jagen: gelijk sulchs geschiet was toen ick te Rieupoort aen quam.

4de. Artijckel.

Hy seyd dat ick op de poste gekomen ben van Gozzum tusschen 8. en 9. upren; dat hy my den brief gaf van dat ick de selve aen hem te lesen gaf: waer in men my adviseerde / dat twee compagnien te boet / en 150. paerden / den geheelen dagh over te Wianen geweest waren / tot die upren / ende doen na Cuxlenburgh weer vertrocken: en dat hy my reekenschap hadde gedaen / van de ordere die hy gegeven hadde aen Capiteyn Carpentier / ende aen de Capiteyns van de uptleggers; en hoe dat hy den boven gesepden man met den brief van Wianen na mijn logement gestuert hadde: en dat / als ick van hem af gingh / ick soude gesepdt hebben / by aldien datter wat wichtichs in den brief stonde / ick sulchs hem communiceren sou: het welck ick niet gedaen hadde.*

Antwoort.

De 4de. Artijckel is waer / uptgesondert / dat hy my te kennen heeft gegeven / van eenige ordere die hy aen Capit: Carpentier / en aen de Cap:
pi:

pitteyns van de uitleggers sou hebben gegeven: want noch hy / noch sy / en hebben my niet met allen daer van gesprooken. Het schryvens van den Drost van Bienen hiel niet wichtich in sich. Na desen heeft Capiteyn Hoeck my gesejdt dat hy gantsch geen order van hem ontfangen had om zepl te maecten / noch doek om een schip te senden tot afshalingh van de brandtwacht.

5de. Artijckel.

Hy schryft dat ick Carpentier tot sijnent tot Ameyden aentressende / hem communiceerde de nieuwe tijdinge van Daer hy boegende / dat dooz dien de Franssen / volgens haer gewoonte / gerecitereert waren / hy wel sonder gebaer slapen mochte gaen.

Antwoort.

Het is waer dat ick aen Carpentier gecommuniceert hebbe de nieuwe tijding van dat twee Compagnien doet-volck en 150. paerden geweest waren te Bienen ende weecom gekeert na Cuplenburgh. Niet te min gaf ick hem terstont ordze / dat 12. man van yder Compagnie / in gebal van noodt / sich gereet souden houden; gelijk ick op and're nachten was gewoon te doen. Maer het gebodt om te slapen is immers soo valsch / als boosachtigh en lasterlijck verdict. Hebbende desen Officier geen bebel van doen over dese saeck.

6de. Artijckel.

Hy sejt / dat hy des Moorgens ten drie upren twee Ruyters sond / om my te berichten / dat de byandt na de post marcheerde.

Antwoort.

De 6de. Artijckel is waer / dat hy my dooz een Ruyter heeft geadvverteert / dat de byandt aen quam.

7de. Artijckel.

Hy sejt / dat hy een Sergeant sond / om Carpentier te laten komen met de soldaten die na de post gecommandeert waren / ende om aen Capiteyn Hoeck de weet te doen / dat de byandt aen quam / en de selve te ordonneren / dat hy een schip sond na een Molen / om de uiterste wacht af te halen; dooz dien hy den slagh-boom niet meer wilde openen.

Antwoort.

Ich heb dooz mijn knecht ordze gesonden aen Carpentier / om in alle neerstigheyt / met het gecommandeerde volck na de wercken te marcheren: en hy selfs / gekleedt in sijn Racht-rabbaert / dede de deur open / van sijn Lagement aen mijn knecht / en sejde / dat hy stracks marcheren sou / gelijk hy dede. Ich liet oock komen Capiteyn Hoeck / ende gaf ordze / daerlijck zepl te maken. De voorgenomde Capiteyn is vaerbigh om een eedt te doen / dat de Luytenant Colonel hem geen ordze heeft gesonden / noch om 't zepl te gaen / noch om soldaten af te halen. Oock soo is de questie van kleyn belangh: maer in desen artijckel kan men sien dat hy doen ter tijdt den slagh-boom heeft doen toe doen.

Hij seyd / dat hy de drie Compagnien / de welcke op de wacht waren / in goede orde op verscheide posten gestelt heeft / ende de Officiers daer by ; en als Carpentier quam met het gecommandeerde volck / soo gaf hy hen lieden oock haer poste. Sulchs alles was geschiet / booz het aenkommen van de byandt. Hier binden sich noch eenige particulariteyten meer in getal / als van gewichte : de welcke nergens toe dienen als om het papier teullen / ende niet aenmerckens waerdigh in sich hebben.

Antwoort.

Heeft hy sulchs gedaen ; het was sijn debyr / als de wacht de selve nacht commanderende / gelijk ick geseydt hebbe : ende het commandement was booz de rest soo licht / dat den geringhste Sergeant / die diensten had verrichten konnen.

9de. Artijckel.

Dat omtrent de selve tijdt de Colonel liet de vergaderinge slaen tot Ameyden : en dat daer na / alles / wat geschieden is / geschiet sou zijn tot een eenigeglorpe van den Obersten Luptenant. Sijn Colonel quam tot hem in 't werck / hem byagende waerom hy had laten buyt geven / en bebal / dat men niet sou schieten / booz dat de byandt nader by quam.

Antwoort.

De 9de. Artijckel is valsch. Ich heb alarm laten slaen op den selven oogenblich / als ick orde aen Carpentier heb gesonden / om te marcheren / en hebbende te samen gebracht 100. man of daer omtrent / soo heb ick de selve selfs op de poste geboert. Het is oock waer / dat ick verboden heb te schieten / ten zy dat de byant booz de mondt van het musquet waer.

10de. Artijckel.

Hij seyd / dat als hy by my was / men de lanterne die my lichte / op de borstweer hadde geset : of sulchs met booznemen en orde geschiet zy / of by gebal / kost hy niet seggen.

Antwoort.

Wat aengaet den 10de. Artijckel / waer hy van de lanterne spreekt ; Ich kan my niet onthouden te seggen / dat hy in der waerheyt wel te kennen geeft / dat hy in der daet een rechte lanterfant is : en dat de inventie soo belacchelijck is / datse geen antwoort waert is : ende nadien hy de saecken soo naeu heeft geobserveert en met sulcke naeuheuyghheit / soo verklare hy sich dan / wie dat het was / die de lanterne vzoegh.

11de. Artijckel.

Hij seyd / dat hy gelwaerschouwt zijnde / dat de byandt / na den Oben toe abanceerde / hy den Colonel verliet / ende bebal buyt te geven op de byandt : en dat hy daer na den Colonel niet meer en sagh : en dat een quartier uys daer na de byandt de post had aengegrepen : en dat als hy bericht was / dat de byandt sich ontsloot en verspreyde op eenen kleynen dijk by den Water-molen / heel na by het water / hy als doen Capiteyn Swangbeld / en den Luptenant van Brachel commandeerde rangs-wijse buyt te
ge

geben: maer dat de soldaten niet meer en wilden op het banquet gaen / om dat den byandt dapper schreeuende / en groulijck buy? gaf / der boege / dat hyse met den degen aendreef: en de Sergeant van Carpentier commandeerde met 10. man achter het hups op de klepne linie: maer dat de byant soo na geabancuert was / dat het onmogelijck was / hem te beschadigen met een musquet-scheut: en dat de Franssen sterck granaden wierpen / gelijk hy oock liet doen / maer sonder eenigh effect.

Antvvoort.

Desen Artijckel strijdt met sich selfs: seggende / dat hy met my sprack by het bozftweer / als de lanterne daer op geset waer; en dat hy dat pas van my gingh / om te commanderen dat men op den byandt die na den Oben toe abanceerde soude buy? geben: hy aldien hy hier in waer spreecht / soo verliet hy de plaetse / waer hy had behooren te verblijven: Want het was de plaets van het bozftweer / welke den selven wegh commandeerde / ende alwaer ick verbleef / tot dat eene partije van den byandt gewonnen hadde het tusschen beyde van de pallissaden / ende een andze het onderste van de bozftweer: alwaer het doen ter tijt gantsch onmogelijck was / hunschaden te doen met het musquet; als geen flanc hebbende ende de byanden de oberhand hebbende in 't buy? / door haer granaden / welke sy onder ons wierpen sonder op houden: en welke de onse niet konden beantwoozden / als hebbende niet meer als twee of drie die daer van geen handelingh hadden / en sulchs echter ondernemen wilden / hoe wel sy daer van geen heimis hadden. De waerheyt is / dat in 't ingaen van de poste den Obersten Luptenant hy de klepne brugh my te gemoet is gekomen; de welcken / na dat hy my een langh discours had gemaect / ick daer plante / seggende; alles sal wel gaen: ende gingh alsoo recht aen in de buytentste posten na den Oben; en daer na / gelijk ick met de waerheyt seggen kan / heb ick den Obersten Luptenant niet meer gesien / tot in 't ingaen van Ameyde; hoe wel ick hem op de post geroepen hebbe 4. of 5. mael / ende sijn Luptenant gebrægh / of hy niet wiste waer hy was. Wat ick daer gedaen hebbe / dien aengaende gedrage ick my tot het nevengaende verhael / 't welck ick bewijsen kan. Hy seydte vervolgens / dat hy op eene selve tijdt was hy Capiteyn Swansveld en den Luptenant van Brachel / op de groote linie / booz het hups / en op de selve tijt op de klepne linie achter het hups / het welck noch eene contradictie is sonder tegenspreken. Capiteyn Swansveld was dicht by de poozt / en de Luptenant van Brachel niet veer van daer: en ick was het / die de soldaten dee weer op het banquet gaen / 't welck sy verlaten hadden / en dat recht tegen ober het hups van Jan de Wit; en daer omrent was het dat ick den Luptenant Blancfort commandeerde / het hups in brant te steecken / om redennen / hier te booren by gebracht. En een weynigh te vooren riep ick gantsch overluyt / in Peerdwysch / Waer is den Obersten Luptenant / tot 5. of 6. repsen: ende hy sal niet durven seggen / dat hy my geantwoozt heeft: dit heeft my bewogen / te vragen aen sijn Luptenant Blanchfort / of hy niet wiste waer hy was / de welke my antwoozde / neen. 't Staet

hem toe te seggen / waer hy hem gebonden heeft / door dat hy het huys aenstach. Ick geloof het sal zijn geweest by de kleyne linie / achter het huys / en alwaer hy / gelijk ick my verseeckert houde / de meeste tijd ober / geweest is.

12de. Artijckel.

Hy boeght daer by / dat geduerende dese tusschen handel / zijn Luptenant hem quam seggen / dat de Colonel hem had geordonneert de drie huysen in brandt te steeken : het welck hy niet gelooben konde ; niet te min als hy sulcke ordze had / soo moeste hy die achtervolgen : ende sich erinnert hebbende datter noch ammunitie was in een van de huysen / soo commandeerde hy Luptenant van Swansveld de selve daer upt te nemen : Hy boeght daer by / dat Capiteyn Carpentier / zijnde op de groote linie / om het volck van Bzaechel te encourageren / seer geincommodeert was van wegens de blaim en den rooch : en sich retireerde door de blaim na het kleyne Buzgshen / en dat de byandt een groot voordeel hadde door het licht van 't buy?

Antvvoort.

Sijn ongelooft / om te gelooben de ordze / welke ick gegeven hadt aen sijn Luptenant om het huys aen te steeken / is een proef stuk van de bequaemheyt des persoons. Om dan de nootwendigheyt te kennen te geven : soo wil ick anders niet gebruyken / als dat hy in den voorgestelden artijckel geseyt heeft : dat de byanden geposteert waren tusschen beyde pallissaden / en tusschen de tweede pallissade en het voystweer / der voegen bedecht / dat onse musquetten haer geen schade meer doen konden / en dat onse granaden geen effect deden : maer dat in tegendeel de byanden meniglyt der selver met goet effect wierpen / en op de selve tijd groot buy? maechten op den grooten Dyck ; het welck de soldaten soo verschricht hadde gemaecht / dat men se niet meer en konde op het banquet brengen. Het welck een klaer bewijs is / dat de genoemde post niet meer te defenderen was : maer dat men sich prepareren moest om de tweede te bedisputeren. Het welck onmogelijck waer geweest selfs een oogenblich te doen / indien men niet had in brandt gesteecken het naest gelegene huys / 'twelck de gesepde post commandeerde / en niet ober alle drie / als hy seyt : door dien de twee and're te veer af gelegen waren / en achter het huys / welck af gebrandt / en ons geen schaden konden doen. 't Geen hy by brengt / raackende de incommoditeyt van de blaim / van de rooch en van het licht / zijn oock van sijne boosaerdige en malitieuze vonden. Want de wind tegen zijnde / soo sou het een en het and're tot ons voordeel gestreicht hebben / wanneer de verbaestheyt ende de disordze niet soo groot was geweest onder de soldaten / en by aldien men haer had kommen rangeren / en de tweede post doen maintaineren. Alsoo kan pder een / die erbaen is in dit werck / bekenmen / dat de ordze gegeven is geweest met goet beleijt en verstand / ende niet berooft geweest is van voorsichtigheyt / gelijk Wercken soo wel door sijn woorden als schriften heeft gesocht te doen gelooben / met intentie niet alleen / om mijn eer en reputatie te verhozen / maer oock om my / door?

dooz het gemeyne volck / het welck alsoo licht kan bedrogen worden als in furie geraecken / van kant te helpen.

13de. Artijckel.

Hy boeght daer hy / dat hy daer van daen komende / alles in confusie vond / en dat doen ter tijdt Capiteyn Swansbeld / neffens hem doodt geschoten wierdt ; en in de selven aeffem seft hy / dat doenmaels achter het Huys de byandt grobelick met granaden wierp / en daer in bzaek / en dat hy doen sich retireerde en ober de Brugh gingh / willende het hooft aen den byandt bieden : maer te vergeefs / dooz dien de soldaten haer geweer wech wierpen / en sich op de blucht begaben.

Antvvoort.

Hy seft dat Capiteyn Swansbeld neffens hem gedoodt wierdt hy de kleyne Brugh : en den selven morgen te Tienhoven sefde hy my / seer te bresen dat de genoemde Capiteyn / doodt of gebangen mocht zijn : en ick sefde hem / dat ick bresde dat hy doot was / dooz dien ick hem hadde sien vallen. Daer na een persoon van aensien hem bzagende of 'er oock eenige Officiers doot gebleven waren / soo antwoorde hy te gelooven dat Capiteyn Swansbeld gebangen of doodt was. En de selve persoon met hem komende op de post / siende een lichaem van goede minen / gantsch naecht / recht tegens ober de Poorte van de post / bzaeghe hem of hy het kende ; en na dat hy het scherpelick hadde aengesien / soo riep hy / dat het was Capiteyn Swansbeld ; hebbende tot daer en toe niet seeckers geweten. Een wepnigh daer na sefde hy aen sijn Excel. de Veldmarcschalck Wirtz / dat den armen Swansbeld neffens hem doot gebleven waer / en tegens Capiteyn Noeck / die een Fregat commandeert / dat hy stierf tusschen sijn armen. Dit is een teycken dat Mr. Vercken niet als seer wepnigh in dusdanige occasie geweest is / wanneer hy 't booz een bysondere eere hout / dat een mensch neffens hem doot geschoten zy ; dat hy / om andere sulcks te doen gelooven / ober eene saeck / wel een half douzijn openbare valscheden booz den dagh bzenght. Dit soude niet goet recht sijn gantsche schryft / waer in men meer saecken van diergelijcke natuy kan bemercken / 'eene mael krachteloos maken.

14de. Artijckel.

Hy seft / dat hy sich retireerde na de Molen / 5. of 6. piecken bond. Hy nam 'er eene af / en raecte slaeghs met een Fransman / die der oock een hadde : maer dat hy verlaten zijnde van alle / gedwongen was sijn tegenparty te verlaten en te retireeren.

Antvvoort.

Het is geweest de grootste schade van de werelt / dat sulck een aennemerkens-waerdigh bechten / tusschen twee moedige en berbitterde menschen / met de pieck / dooz de duysterheyt verborzen is geweest. Oock kan ick my niet heroischer inbeelden / noch in de Amadis van Gaule / noch in den rafenden Roelandt / te vergelijcken hy den genereusen Fransman / die hem tijdt gaf sijn degen op te stecken / om niet meer bzyjert de pieck tegens hem te konnen gebruycken : en dat was boozwaer goede hoop veel glo-

glorie verkrijgen / en dat sonder eenigh bloedt vergieten van d'een, of de and're zijde. Ick twijfde oock of yemant opt heeft hooren spreken van soo een geluckigh retireren / in tegenwoozdigheyt van een mensch / die de pieck in de hant heeft. Ick laet den Leser het oordeel hier van: en als hy tot den slagh-boom van Ameyde quam / had hy den degen in de hant: soo dat hy op wegh gaende / sijn pieck had wech gewoopen / gelijk de andere gedaen hadden.

15de. Artijckel.

Hy seyt / dat hy my vondt te paerde in 't ingaen van Ameyde / alwaer hy met my gesproken had van ons ongeluck / en dat ick oordonneerde Carpentier te marcheren na Tienhoven en daer post te batten.

Antvvoort.

Hy seyde my niet anders / als / mijn Godt / mijn Colonel / wat sullen wy doen? Waer op ick antwoorde / dat ick geen andere party te nemen sagh / als ons te posteren tot Tienhoven; alwaer de Heer Graef van Loubigny my hadde geordonneert wacht te houden; om den vyandt het dooz-bzeken te beletten / en hem af te snyden tusschen Ameyde en Schoonhoven / om / in geval van noot / tot mijn retraitte te dienen.

Verhael van den Colonel *Bampfild*.

Wensdaghs den 23. en Donderdaghs den 24. November 1672. kreegh ick advijs / dat vier soldaten van des Obersten Luptenants Compagnie / die voorsz desen de Fransse gedient hadden / en Dinsdaghs den 22. van de voorsz Compagnie wech geloopt zijnde / aen de Waert souden aengekomen zyn / ende in 't particulier van den Commandeur van de plaetse onderbzaeght / ende voorsz van hem naer Hptrecht gesonden wierden. Om welke oorzaeck / ick niet meer deselve Compagnie van den Obersten Luptenant wilde op de poste laten op de wacht trecken: op het bericht; dat de vier weghloopers eenige dagen te voren aen de and're soldaten gesept hadden / datse wenschten / dat de Franssen komen wilden: liever wilden in hare handen vallen / als tot Ameyden verblijven: Oock dat men den selvigen dagh een considerable partije uyt Hptrecht gesonden had: en dat den vyandt voorsz hadde gehad / des Maendaghs te vooren / wech te nemen ofte te verbranden de Oorloghs-schepen: het welke aen de Capiteyns hebbe bekent gemaect / hoe wel ick daer voorsz niet seer bekommert was / vermits de kleyne apparentie tot een voortgangh. In de selvige dagen en een wepnigh te voren / had ick bericht gekregen / en seechere saecken in acht genomen / de welke / niet sonder groote reden my veel omzagie veroorzaeckten. Donderdaghs den 24. November schreef ick sulchs alles in 't generael / en soo veel als de voorsz sientigheyt toeliet / in 't particulier / aen een Minister van Staet in den Haegh / voorsz een expresse: van meeningh zijnde / my voorsz den rijdt van twee upren daer henen te begeben / om den selven in 't breeider dien aengaende te spreken.

Op de selve tijdt schreef ick aen sijn Excell: de Heer Veldmareschalck Wirtz/ van wien ick versocht booz den tijdt van ses off seben dagen/ een onderstant van hondert mannen en eenige officiers: my niet te veel verlatende op de soldaten die ick hadde: maer sijn Excell: was doen ter tijdt niet in staet/ om my de selve accordeeren. Saterdaghs den 26. November reysde ick na Gozum/ om de eer te hebben van den Heer Veldmareschalck te spzeken. Onder andere saecken/ was mijne meeninge hem verlost te bzagen om booz acht-en-beertigh upren na den Haegh te gaen; ten epnde om te spzeeken een Minister van Staet/ en hope geredresseert te krijgen eenige ongemacken/ dewelcke my als doen duchten; ende om andere die my dzeppghden booz te komen/ maer overwegende den waggelenden en seer onseckeren staet van saecken op onse frontieren/ geloofde ick dat mijne eers my niet toe liet my daer van daen te begeben: soo dat ick daer niet van sprack. 's Avonds omtrent 8. upren/ quam ick weer op de stupfen met een sloep van den genoemden Heer Veldmareschalck: alwaer mijnen Obersten Luptenant my een brief overleeverde die aen my gehoorde; na dat ick den selven gelesen had/ gaf ick dien te lesen aen mijnen Obersten Luptenant/ commanderende de selve nacht de poste. Den inhoudt was/ dat dien dagh twee Compagnien Franssen te voet en 150. paerden/ nebens eenige Officiers te Dianen geweest/ en tegens drie upren weerom na Cupienburgh gekeert waren. Als ick t'huys quam vond ick op de tafel eenen anderen brief upt Dianen geschreben/ van den selven inhoudt/ sonder eenige byvoegingh/ niet te min/ om niets te versupmen ordonneerde ick 12. man van peder Compagnie by de handt te houden; om/ als de noot sulcks vereyschen soude/ de post te verstercken. Tusschen 3. en 4. upren des morgens/ is een rupter die was uptgeweest by my gekomen/ my berichtende/ dat den byandt op ons aen quam met een considerable macht: Op den selven oogenblich sond ick Capiteyn Carpentier met 80. man/ om de poste te verstercken/ en/ hebbende doen slaen alarm/ en soo veel volcks by een gebzacht/ als mogelijk waer/ boerde ickse self op de poste. Alwaer ick sagh/ den byandt in twee deelen abanteeren; een op den grooten dijk/ en d'andze op een kleppen afwegh/ om eenen tweeden aenval te doen. Ick encourageerde de soldaten soo veel als my mogelijk ware/ ick wees waer en hoe datse byprouden geben/ om de byandt her meest te beschadigen. Ick bistteerde de andze posten/ alwaer ick my dzeegh op de selve wijze. De soldaten/ na dat peder twee of driemaal byprou hadde gegeben/ en dat eenige doot waren geschoten of gequetst/ verloten alle ordze/ en soo als pder op het banquet wist te siemen/ en in haest byprou te geben: sagen sy niet daer na/ of sy op den byandt/ of in de lucht schoten/ om haer hooft te bergen ende gaew na beneden te treden. Wier een gequetst was/ wilden seben of acht/ sich van dat pzetext dienen van den gequetsten/ upt her gebercht te bzagen. Andere/ boozgvedende ammunitie te willen halen/ quamen niet weer: Booz de groote dunsterheyt waren dese inconbenienten niet te remedieren; met de seer wepnigh Officiers/ welcke by my waren/ hebbende maer twee Capiteyns/ byf Luptenants/ drie of vier Daendzighs/ om acht Compagnien

nien te commanderen. By mijne Compagnie was maer een Sergeant/ sonder Capiteyn Luptenant / sonder Vaendrygh. Dit is een groote oorzaeck geweest van het ongeluck. Ten laetsten geremarqueert hebbende/ dat de byandt ober de pallissaden geklommen was/ en daer dooz gekomen naest aen het borstweert/ het welcke gansch sonder flank was/ soo waren sy beter bedeckt/ als onse soldaten. Dit groot inconuenient en de disorde/ die onder ons voelck was/ met de schyck/ welcke ick in de gemoederen van velen gemercht had/ gaf my oorzaeck om te twyfflen aen een goed succes; voornamentlyck om dat het borstweert/ gemaecht van fashinen/ en niet hooger als ses of seuen voer/ soo licht om te beklommen was/ al of de byandt ladders had gehad/ het gene my bewoogh/ te defenderen in allen val de nieuwe poste/ geordonneert van den Heer Welsmarechalck Wirtz: ende dooz dien sulcke niet een oogenblich kon gemainteneert worden/ sonder een hups in byandt te stecken/ tien schyeden daer van af gelegen/ het welck de poste bedwingen kost: soo ordonneerde ick aen den Luptenant Blancfort het selbige aen te stecken: ende gebonden hebbende/ dat eenige soldaten/ welcke ick op de gesepde post gelaten hadde/ om sonder op houden te schieten tegens de byandt/ die op de grooten dijk abanceerde/ het banquet verlaten hadden/ om sich te bedecken tegens de musquet kogels van de byandt/ dwongh ick de selbe/ niet sonder moeyte weer op het banquet te gaen/ en/ als vooren buyt te geben: en om dat veel soldaten/ dooz de duysterheyt sich gesalbeert hadden ende de poste seer verswacht was/ gingh ick na den bedekten wegh/ om eenige musquettiers daer van daen te halen/ en om aen de andere orde te geben/ waer sy buyt souden geben; wederom heerende/ sagh ick dat de byandt de eerste post ingenomen had/ dat de soldaten haer geweer ter neer wierpen/ roeyende om quartier/ en dat de Franse ober de kleyne byugge gekomen waren/ vermenght met de onse; die sich sochten te salveren: toen smeten de meeste van de tweede poste/ haer geweer wech/ en liepen dooz verschepte wegen na Maerkerck en Ameyde.

Ich vont omtrent 20. piecken in de aerde geplant/ maer sonder soldaten: siende alsoo de onmogelijckheyt/ om meer tegenstandt te doen/ nam ick dooz/ soo veel soldaten als ick konde/ op te houden by het ingaen van Ameyden/ om eenige retrade te doen/ om het oberige van mijn Regiment in seckerheyt te brengen; ick vond het meestendeel sonder geweer/ en niet meer als ontrent dattich die het noch hadden; met de welcke ick my na Tienhoven geretireert hebbe. Dit is de waerachtige geschiedenisse van het werck van stuck tot stuck. Ich hadde de rede altydt by my/ om te overleggen/ wat mogelijck of onmogelijck te doen waer/ en sagh geen andze partij te kiezen. Ich heb altydt in acht genomen/ dat in de krijghs ongelucken/ als men niet meer tegenstandt mochte doen/ men gesocht heeft soo veel te salveren dooz eene retraite/ als men kost. De ware oorzaeck van dese disgrace is de upterste disorde onder mijn Regiment; de heymelicke practijcken van eenige Officiers/ die oneenigheyt zaepen/ en my soecken te ruineren/ op wat manier het zyn magh. Van Officiers had ick niet meer als 13. of 14. de byandt 150. het welck veel te seggen heeft. De soldaten

daten waren sieck / sonder kleederen om sich te bedecken / sonder nootwendigh logement / en vol disordje. Veel daer van hadden eenige dagen te hooren geseyt / datse lieber wouden in de handen der Franssen vallen / als op een ellendige wijze van honger / koude / en sieckte sterben. Het welck alles de byandt wel wiste / soo wel door de oberloopers / als misschien anders. De fortificatien waren niet goet / sonder flank / sonder gracht / sonder eenigh bystmeer / als alleen van ses of seben voet hoogh / gemaecht van fascinen / soo licht om ober te beklimmen / al of de byandt ladders had gehad / van achteren gansch open / en onmogelijck om gesloten te worden / by gebreck van aerde. De Post / is van Schoonhoven / twee upren / van Gozsum dize: inboege men twee upren moest hebben / om het eerste quarnisoen te avertere / en dize om te kennen te geven de aenkomste van de byandt / aen het ander quarnisoen: van gelijcken had men een upr van doen / om ordje te geven en volck te samen te brengen ; en daer na dize upren om te marcheren van de naeste poste tot ons / en van de wijst af gelegenste / hier of bij: Sulcher boegen / dat men hebben moest / sonder tegenspreken / seben of acht upren / om secours te hebben van d'eene of de andere plaets. En in den tijdt van een half upr moest de poste of ingenomen of verlaten zijn van de byandt : soo dat men klaerlich sien kan / dat alle secours onmogelijck was. De post van Ameyden bewaerde in der daet niet met allen / doch niet de plaetse selfs : want briesens tijdt / waer het onmogelijck een post te defenderen / of de selve schoon van voren defensibel is / en van achteren open. Doch meer / soo kost de byandt de poste van de slups gelaten hebben / om het genoemde Ameyden in brandt te steeken ; sonder dat sulchs menschelijcker wijze mogelijck was te beletten : gelijck daer na te sien waer : want het Regiment / dat daer heen gesonden was / of schoon de selve poste tweemaal stercker / waer als hoor henen / retireerde en verliet de plaetse / in 14. dagen in het begin van 't briesen / waer ober tot dato niemant heeft geklaegt. Ich kan daer by boegen / als een ontweberleggelijck waerheyt / dat gelijck ick alijt gedacht hebbe / en nu de bewijs middelen in handen hebbende / bewijfen kan / de poste verraden is geworden / door de hier obergelopen soldaten van mijn Obersten Luptenants Compagnie: waer van hoor henen gewagh gemaecht is / die de Franssen tot Aptrecht bepraet hebben op de plaetse aen te vallen op de verskeringe / dat het Regiment swack waer / de soldaten sieck / vol mistroegens / datse niet sou en willen bechten / maer het geweer wechwerpen / gelijck het meestendeel gedaen heeft. Dese oberloopers zijn met de byandt op de poste gekomen / hebben aen hun de swachste gelegenheden gewesen / daer sy ten eersten zijn ingekomen / achter het Huys / langhs de Pallissaden / door het water tot aen de knien toe : sy zijn met haer gegaen in Ameyde / hebben haer mijn quartier gewesen / het welck verbrandt is / en niet de waerde van een spel van al mijn goet daer af gebracht. Sy hebben oock gewesen het quartier van de Oberste Luptenant / 't welck niet verbrandt is / noch pers van sijn saecken verloren / hebbende alles gesalbeert tot pot en ketels / en heeft de byandt niet met genomen als het Daendel : of schoon sijn paerden in Ameyde waren / doen de Franssen in quamen. Ich

weet wel dat haer eenige meyningh was/ my lebendigh of doot te krijgen. Sy hadden menighmael op de Slups en oock te Ameyden aen de Soldaten gebzaecht: Waer is Bampfield/ waer is Bampfield? Ich weet oock klare omstandigheden genoegh/ om de and're te overruggen. En om de waerheyt te spreken/ soo hebben sy sonder eenigh dispuyt geen profijt gehad van dien aanslagh/ als men tegen een op-weeght de doot van de Marquis van Castelnau/ met meer als 70. soldaten/ en veel and're Officiers van consideratie/ tegens mijne disgratie. Ich kanse daer ober niet blasmeren: Want ich getracht hebbe/ soo veel my mogelijk waer/ hare desseynen tegens desen Staet tot Ceulen te bzeken/ en ober al in die quartieren. Sy hebben alles opgemaect gehad/ om mijn Regiment te ruineren met mijn Persoon: en met wat booz swarigheyt ik mijn Regiment te rugge heb gebracht/ is soo bekent aen de gantsche werelt/ dat het niet van nooden is daer van te spreken. En om dat het is om mijn onschult/ die met de grootste onrechtvaardigheyt/ dooz de pzaetrijcken mijner byanden gelastert word te hanthaben/ kan ik wel sonder eenige pdelheyt segge/ dat de Provintie van Byessland/ gelielijc sich alles hier aensien/ sou verloren zijn gegaen/ ten waer ich mijne troupen daer in hadde geboort: en op het verlies van de selve Provintie/ mochte doen ter tijdt/ en gelielijc doenmaels de sake stonden/ gebolghet hebben dat van Groeningen. Ich wil hier geensins verdupfieren de dappere defentie van de selve Stadt/ noch hare andere geluchige actien booz desen Staet/ noch de conduite van haren Luytenant Generael; ich segge alleen/ dat sy aldien Byessland niet bewaert geweest was/ de Staet van de andere Provintie een ander aensien sou konnen hebben als nu; en ich heb dagh en nacht gearbeijt sonder ophouden/ om te beschermen een gantsche Provintie; wat booz apparentie kan men dan binden/ dat ich verraden sou een hondert of drie Pallissaden op een Dijk/ en soo veel fasschinen/ sonder eenigh doozsteecken van den Dijk/ het gene my althijt verboden was/ sonder flanc/ sonder gracht/ gelielijc al de werelt weet/ en sonder profijt des bypands/ maer meer tot sijn schade?

Tot een besluyp segg ich/ dat ich sedert 7. of 8. Jaeren desen Staet met sulcke getrouwigheyt/ pber en sozge gediend hebbe/ als yemant in de werelt doen kan: en geduerende twee en een half Jaer heb ich ober dagh en nacht doozgaens sonder ophouden gearbeijt/ noch my selven eenighsins verschoont; Ich heb mijn Koningh ten hooghsten misnoeght/ en een pzacriptie dooz een arrest van het Parlament op my ghaelt van wegens mijne diensten onder desen Staet/ sonder eenige mogelijchheyt om my te herstellen: en binde my tegenwoordigh overhoop met ongeincken/ en in ongenade alhier/ mijn forstun geruineert/ en mijne restitutie swart gemaect; om te contenteren de wzaech en eergierigheyt van twee van mijn Officiers; aen welke ich doch inder daet immermeer eenigh leedt gedaen hebbe. Van het seventiende Jaer aen mijns ouderdoms/ heb ich den Oorlogh gebolghet; Ich heb Troupen getoimmandeert/ toimighmael considerabler/ als ich hier gedaen heb/ en dit is de eerstemael/ dat men mijn doen en handel/ wat Oorloghs saechen aengaet/ in twijffel heeft getrocken.

Getuygenissen van verscheide Personen , aengaende de attacque van de Sluysen tot Ameyde.

Capiteyn *Jacob Hoeck*, Capiteyn van een Oorloghs-schip, ten dienste van den Staet, getuyght als volgt:

Dat hy Capiteyn *Hoeck* / met Capiteyn *Meesters* van de *Beer-Schipper* tot *Lermond* / vernomen hadde / dat de *Schipper* met andere *Boeren* / dooz gewelt gedwongen was geweest / met de *Fransse* troupen na de poste der *Sluysen* tot *Ameyden* te gaen ; en dat de selve *Schipper* / soo wel tot *Utrecht* / als op de plaets / doen de *attacque* geschiet was / van de *Franssen* verstaen hadde / dat de 4. soldaten van den *Oberste Luptenant Vercken* / die *Dynsdaghs* booz de *attacque* wech gelooopen waren / ende te *Utrecht* komende / dienst hadden genomen / de *Franssen* bezwaet hadden de post aen te grijpen ; seggende het *Regiment* swack / sieck ende misnoegt te zyn ; en de *Officiers* tegens malhanderen ; en dat sy wisten dat een deel soldaten haer geweer souden wechwerpen / sonder eenigh tegenweer te doen : oock dat de selve overloopers met de *Franssen* by de *attacque* waren geweest / hebbende de swackste gelegtheden gewesen van de poste : en dat de *Weber* in 't begin van den aangrijp tot den *Schipper* geseyt hadde ; *Ich weet wel / dat sy wel haest meer sullen zyn van de Post.* *Schoonhoven* / den 22. *Februarij* 1673.

Jacob Hoeck.

Robbert Meefters.

II.

Ich ondergeschrebene attestere als dat / na dat ich ben gebangen worden den 27. *Novemb.* 1672. dat ich verscheide reysen hebbe gehoozt van de *Franssen* / terwijlen ich te *Utrecht* ben geweest / dat de 4. verloopene soldaten van de *Oberste Luptenant Vercken* / de *Fransse* *Officiers* hadden gewaerschoot de groote twist die daer waer onder de *Officiers* van 't *Regiment* van de *Colonel Bampfield* / en van de siekten en van het miscontentement van de soldaten ; en datse geen grooten tegenstandt souden vinden : en dat dite bovenstaende verloopene soldaten / met de spions de post van ter *Ameyden* / hadden komen spionneren. Het geen ich hier geschreven hebbe / wil niet eede altydt verklaren. *Adij* 19. *Febz.* 1673. in *Schoonhoven*.

W. Heunemaans.

III.

Philip Weidner/ oudt 30. Jaren/ van Heydelbergh/ attesteert/ en wil sulchs met eede verklaren/ dat Sondaghs den 27. Novemb. 1672. des Morgens vroege om 3. upren/ hy met het versamelde Krijghs-volck op de March tot Ameyden/ na de poste van de Slups gemarcheert heeft/ en dat sulche manschap van de Colonel Bampfild selfs na de poste geboert is: latende de Colonel eenige van de selve soldaten op den bedekten wegh staen/ ende met de andere na de Bupten-wercken marcherende. Oock soo heeft tynge gesien den Colonel de soldaten aendzjiben om te dege op den byandt buy? te geben/ roepende met den blooten degen in de handt tot deelmalen toe/ dartigh Musquettiers hier/ geeft buy? op den grooten Dijk/ daer de byandt sterck aendzongh; en sulchs op het tweede Werck/ geordonneert van den Heer Veld-Mareschal Wirtz/ treckende oock eenige soldaten met den arm weer op de Doet-banch: en was de Colonel seer ontsfelt ober de soldaten datse niet gaen genoegh/ of niet recht op den byandt chargeerden. Sulche depositie wil tynge altoos met eede confirmeren. Schoonhoven den 14. Feb?. 1673.

Philip Weidner.

IV.

Compareerde vooz de Heeren Capiteyn deser guarnisoen onder genomineert Francisco Risse/ gereformeerde Luytenant/ tegenwoozdich onder de Compagnie van Heer Capiteyn Eenhuyse/ ende verklaerde op solemnelen eedt/ dat op den 27. Novemb. 1672. hy heeft gemarcheert van het Dorp Ameyden na de post op die slupse met den Heer Colonel Bampfild/ een weynich tijdt te booren als de byandt de gemelte post heeft geattacqueert/ en dat hy heeft gesien dat gemelten Colonel/ een party soldaten vooz die eerste bozftwerck op den dijk heeft gelaten en heeft geavanceert met de reste van syn volck na die bozftwerck toe/ hy die klepne brugge/ geordonneert van syn Excell: de Veldmareschalch Wirtz; ende heeft gemelte soldaten met de Officiers daer gelate/ en dat hy is in syn eppen persoon geavanceert na de buptenste post/ tegens ober den Ouen: en eenige tijdt daer na is den Colonel wederom gekomen/ en heeft de soldaten gebonde in een lage plaets gequiteert hebben de boetbanch/ ende de gemelte Colonel met syn blooten degen in de handt/ heeft die soldaten op die boetbanch weer herstelt/ treckende haer by de armen/ commanderende aen die soldaten laegh te schieten tegen den byandt op den dijk: ende daer na dat den byandt is ingebzoochen heeft hy hem hooren roepen/ 20. of 30. musquettiers: maer dooz de groote confusie/ en dat de meeste soldaten haer gelwee hadden op de gront gesmeten/ was daer niet meer te doen; seggende soo waerlich mochte hem Gode Almachtigh helpen. Actum vooz de Heere Lowijs Salablanca/

(3)
blancha/ ende Frederick van de Welde/ Capiteynen van 't garnisoen van
dese Stadt Schoonhoven/ desen 19. Febr. 1673.

In kennisse van my,

T. à RIETVELT.

Aud. Militair aldaer.

V.

A Testere ende verklare ick ondergeschrebene Jan Fransz. Wisdom/
adelboort onder de Heer Capiteyn La Lane/ en hebbe te verfoeche van
den Heer Colonel Joseph Bampfild/ getuyght geattesteert ende ver-
klaert sulcks ick doe by desen waerachtich te zijn/ dat ick deposant op den
27. Novemb. des voorszeden Jaers 1672. geweest ben binnen het fort
Ameyden/ als wanneer den byandt daer boort quam/ ende als doen gesien
te hebben/ dat den Heer requirant/ als wanneer den byandt boort het fort
quam/ ende de eerste attacque dede/ dat den requirant aen de boortsweringe
geweest is/ ende ordyde gaf wel ende boortsichtich te schieten/ dat sy den by-
andt wel kunden raechen. Het welck ick deposant des noodich/ ende daer
toe verfocht/ bereypt 't selve nader met solemnelen eede te stercken. In
kennisse geteekent Gouda den 21. Febr. 1673. ende was geteekent/
't merck O gestelt by Jan Fransz. Wisdom/ my present/

G. PUTTERS HOECK.

Nots; Pub:

VI.

A Testeren ende verklaren wy ondergeschrebene Jacobus Effman
schrijver van Capiteyn Cenhupfen/ Hans Peter Hooghsteyn adel-
boort onder Capiteyn Coenradt Swansbeid/ ten verfoeche van d' Heer
Joseph Bampfild waerachtich te zijn/ ende komende eerst ten boortse-
den Jacobus Effman 't mijnder depositie verklare waerachtich te zijn/
dat wanneer als den byandt op het fort Ameyde aengquam op den 27. No-
vemb. des voorszeden Jaers 1672. gehoozt ende gesien te hebben/ dat den
Heer requirant het volck ten hooghsten was aemmanende/ ende goede cou-
ragie gaf/ om de byandt te repousseren/ gaende boorts alle posten besich-
tigen/ slaende met sijn bloot rappier op de musquetten/ van de gene de
welcke te hoogh wilden schieten/ ordonnerende de selve lager te moeten
schieten/ om den byandt te beter te kunnen treffen. Ende ick Peter
Hooghsteyn mede komende 't mijnder depositie verklare als wanneer den
byandt in 't begin van 't Stormen was den Requirant ons gesecondeert
heeft om den byandt af te weren/ en dat sy selfs de poort gebitsseert heeft.
Het welck wy deposanten des noodich ende daer toe verfocht/ bereypt zijn
't selve nader met solemnelen eede te stercken. In kennisse geteekent Gou-

da den 21. Febr. 1673. ende was geteekent Jacobus Effman/ 't merck
gestelt + by Peter Hooghsteyn / my present/

G. PUTTERSHOECK.

Nots; Pub;

VII.

Christiaan Wickerhout / oudt 22. Jaren / geboren van Ceulen/
tuyght / en wil sulcks met eede verklaren/ dat op Sondag den 27.
November 1672. tegens 3. uyren des Morgens / hy marcheerde
met Capiteyn Carpentier/ mei de eerste party na de poste toe/ en dat hy ge-
stelt is gewoorden vooz het eerste bozstweer/ recht tegens den Oben ober; en
een wepnigh daer na soo quam de Colonel Bampfild; en als den byandt
marcheerde op den grooten Dyck en by den Oben / soo heeft de Colonel
ordze gegeven aen de soldaten / om buyz te geven/ ende om laegh te schieten;
en als den byandt op ons chargeerde heeft hy Colonel eenige soldaten / die
van het voetbanck afgegaen waren / weer op het bancket doen gaen / en
met den degen gewesen/ dat de soldaten met de musquetten souden om laegh
schieten / oock de musquetten met den degen laegh gebout / om op de by-
andt wel te schieten / en dat de Colonel dickmaels de soldaten couragie toe
gesproocken / seggende; couragie / couragie soldaten het sal alles wel
gaen. Schoonhobe den 14. Febr. 1673. en was geteekent met sijn ge-
woonlijck handt teechen +

NB.

Voben dese attestatie kan men wel noch een hondert by brengen / als
sulck van nooden sou zijn / en men het begeerde.